

Bref. Til författaren af skriften: Tankar om vårt penninge-wäsende och förs...

Paqualin, Johan Adolph

1700-1829 54 L Br. 1769

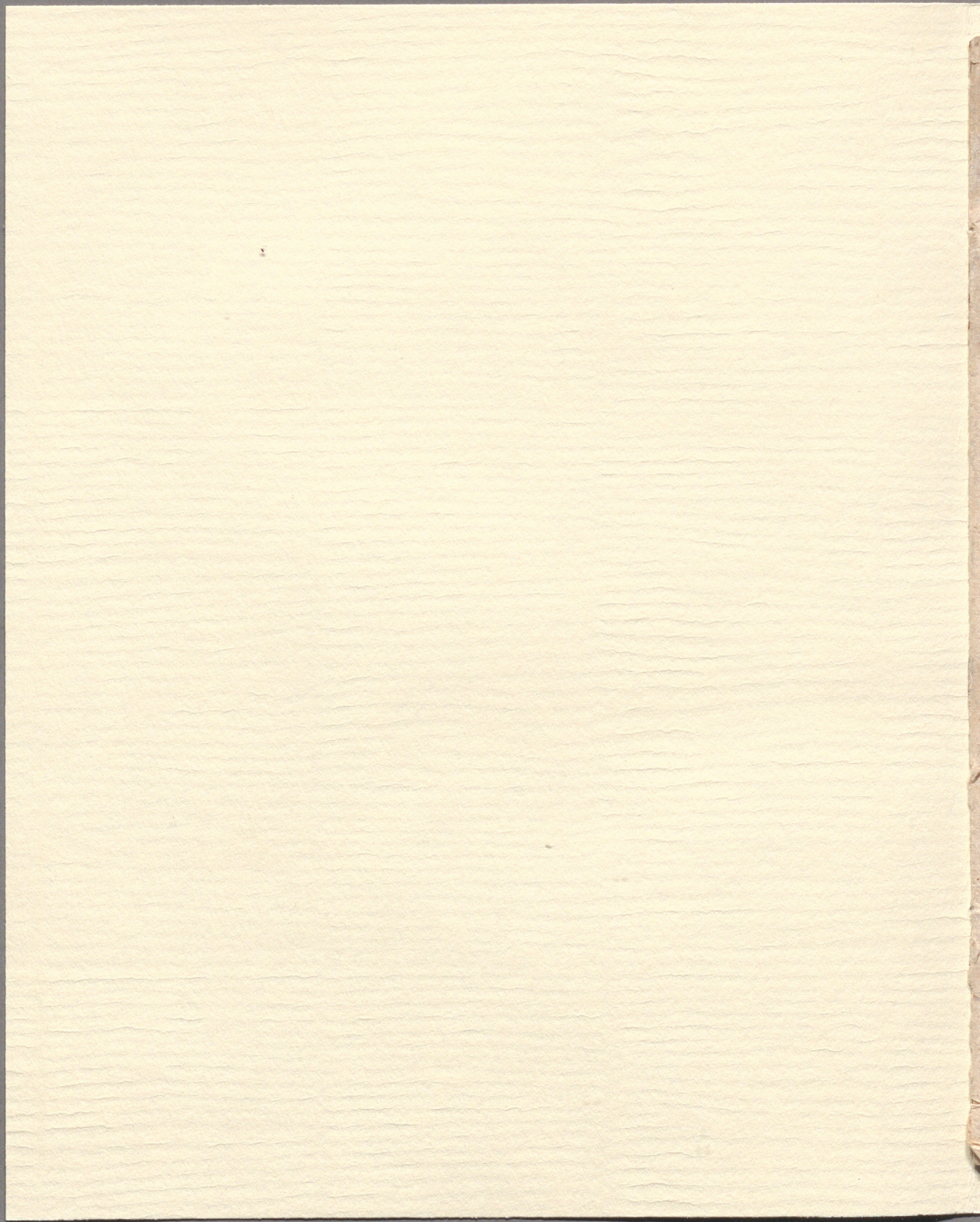
National Library
of Sweden

PAQUALIN, J. H.

Pu. Saul
Folil cosa
Paukuas
(Pse)

1700-1829

1769

PAQUALIN, J. 78.

Polit. ikon.
Bankväs.
(Pov.)
1769
1700-1829

Bref.

Til

Författaren af Skriften:

Tänkar [af G. Waller].

Om vårt Penninge = väsende och För-
slag til et naturligt Finance-
Systeme.

STOCKHOLM,

Tryckt hos CARL STOLPE, 1769.

För andras Räkning.

1815

12

Department of Education

Office

For more information - please see the
list of available forms

0202000000

Call for EARL ST. JOHN

for more information

Min Herre!

Såsom långt borta ifrån Stora werlden, har Min Herres förenämde utgifne Tankar och Förslag, kommit mig sent och tillfälligtwis för ögonen; Och som Min Herres Tankar och Förslag urwisa mycken och god insigt i desse allmänna sakerna, hwilken med en så behaglig skrifart blifwit lagd för en dag, så hoppas jag at Min Herre ej illa uptager någre efter min tanka nödwändigade årin- dringar wid et och annat; Försäkrandes, at intet slags egit eller någon annans än blott Fosterlandets gemensamma Interesse och bästa, skal rez- gera min sjäder.

Till at sijn all widlystighet, följer jag hwar §. i ordning, utan at repetera dess innehåld.

§. 1.

Hos hwar och en som äger någon insigt i Banquens säkerhet, kan aldrig någon scrupel upkomma, om våra Banco-sedlars säkerhet eller Credit. Men det lärer Min Herre ock så wäl weta som jag, at intet alla hafwa den insigten; hwarföre ock i den tiden då Sedelmängden war så stor, och den ofunnige ej kunde få Specie mynt, eller 1 R. dal. för en 9 Dal. Rants Sedel, hölt han Banco-sedlar likasom Mynt-sedlar i förra tider; Dersföre köpte gemene Man Silfwer, Koppar, Malin och Zehn, för alla de Banco-sedlar som de ej behöfde til Skatter och Uilagor, ehuru dyra desse Metaller den tiden woro. Utan twiswel, lade ock många sig til Fastigheter i dyrdom den tiden, i tanka, at i alle det- ta wara säkrare om sin Egendom, än uti blotta Banco-sedlarne.

§. 2.

Sedel-myntet har således haft wärkelig mis-credit af alt för mån- ga. Min Herre swarar mig: at sådane ofunnogas mis-credit, har in-

ter gjordt til saken, at kunna förminska des värdet emot Specie mynt ibland uplyst folk.

Jag medgifwer at det icke bordt så göra; men låt oss gå til oss själwa, som nu weta at Banquen är säker: Om wi lika gerna emottaga en 9 Dalers Sedel som en R. dal. Specie (*) då den senare gör oss långt större nytta? Måne wi intet äro missnögdade med det bytet? Wäcker intet detta mindre estime eller Credit för den förra, än den senare? Således har ju i den delen allmän misströhet upkommit för Banco-sedlarna, så snart intet Specie mynt för dem kunde fås i Banquen, eller allmänna rörelsen efter första inrättningen. Här ligger således efter min tanka hufwud ordsaken, til Sedel-myntets ständiga stegring, och äfwen medlet, hwarigenom Wäxel-Coursen kunnat stegras efter hand. Jag har warit litet med den tiden, då ännu ingen större difference war emellan 9 Dalers Sedelen och R. dalern än några styfwer, Specie mynt war ännu gångbart, då förhölt Coursen sig derefter; men så fort det förswan och steg i Lager, så fort steg ock Coursen, ty desse 2:ne ting äro ofskiljaktige ifrån hwarandra, och då allt reelt mynt war förswunnit, så war ock Coursen så godt som tygelfri.

§. 3.

Det wore förhålligt, at tillägga några intriguer ordsaken til Coursens stigande, derutinnan gör jag derföre med Min Herre aldeles icke; men sakens egenkap fordrar dock at säga: Om det varit med eller emot en eller annans Interesse at stegra Coursen så framt wi skola få ljus i densamma; ty det som skrifwes för allmänt wäl, tål intet smicker. Man kan intet falla det intrigue, at wilja fria sig ifrån förlust. Hwem brukar intet all sin Konst och wettenskap i all handtering, at winna något? Kongl. Maj:ts Rådskammare, kan aldrig någon wältänkt människa misstränka för delaktighet i Coursens stegring. Wäxel-Contoires Interesse fridde det aldeles emot. Handels-Societeten, är wäl den egenteligaste, som har med Wäxel-affairer at göra; Hwarföre ock här yppar sig den frågan: om det war med eller emot des Interesse at stegra Coursen?

Bryks-Patronerne hafwa ingen del i Coursens stegring, åtminstone til ih:s början, fast det sedan icke kunnat misshaga dem, at i proportion af en hög Cours, så deras Elshwärfningar betalta. Här kan ock

Con-

(*) Jag säger intet, at en 9 Dalers Sedel och 1 Sp. R. dal. böra wara lika, eller at det är pari, utan efter det af början så varit och ansedt blifwit.

Confidereras, at många Bruks-ägare utgjorde äfwen betydande handlande.

Men Utlånningen kan Min Herre med skäl aldrig frifalla för egit Interesse af en hög Cours, ty det är så naturligt och klart, som 2 gånger 2 är 4.

Således följer af dese mine Anmärkningar, at jag bör utreda och förklara:

- 1:o Huruvida det war med eller emot Handels-Societetens och
- 2:o Utlånningens Interesse, at stegra Wäpels Courser.

Med Handels-Societetens (*) Interesse war det ej allenast öfwersenstämmande, utan ock oundgängligt, at stegra Courser, då Författningarne genom Banco-Lånen och Järn-Comtoiret hade den nyttiga wårkan (**) at sättja våra Effecter til högre priser inom Riket än de förut woro, då de dependerade af andras förlager; Ty när 1 Skeppund Stångjärn, e. gr. härigenom upbragtes i priset til 10 Dal. Rmt här i Landet, men priset utomlands derföre intet kunde förhöjas à proportion, så frågar jag: Huru kunde någon Handlande exportera något Järn? Calculen är lätt gjord: ponera at 1 Skeppund Järn gälde här 45 à 50 Dal. Rmt, då Coursern war 40 Mark P. R. dal. och såldes derute för $5\frac{1}{2}$ à 6 R. dal. gör 55 à 60 Dal. Rmt, då ballancerade det, at omkostningarne kunde stoppas; Men så snart Järnpriset blef här 60 Dal. och derute dock likwäl ej mer än 6 R. dal. då skulle den Handlande nödwändigt hafwa 47 Mark pr. R. dal. som gör 70 Dal. i 6 öre Rmt om han skulle komma skadeslös ifrån den handelen, eller knappast til sina egna Penningar. Finnet icke Min Herre då, en oundgängelig nödwändighet för Handels-Societeten til Courserns stegring, så framt något Järn eller Effecter skulle kunna skeppas ut, eller ock skulle hela Sjöfartten affstadna, utan at jag behöfwer andraga flere skäl.

Med Utlånningens Interesse finnes nu, af föregående Exempel, en lika absolut nödwändighet förknippad, at låta stegra Courser, hästt man wet, at största delen af Swenska Järnet så wäl som Koppar, Wäpings-tråd

U 3

(*) Med Handels-Societeten måste här nödwändigt förstås den delen deraf, som i synnerhet kunde wåra Tractenter, ifrån hwilkas händer de fleste Rikets Effecter utskeddades.

(**) Jag säger med lit nyttiga wårkan, både efter intention och wårkliga behofwet, efter som Järnpriserna woro för ringa den tiden, allenast wi ock hade wårit i stånd at förhöja priset utomlands hwilket icke lät sig göra i samma mån.

tråd och Stål; m. m. går ut för främmande räkning, samt huru män hwar ock en Swensk Handlande är om sådana betydelsefulla Commissioner, i följe hwaraf han med största accuratesse får låf at bewaka sine Committerens Interesse, så uti inköps-prisen, som Wäxel-Coursen, om han skal kunna Maintinera sina Commissioner, efter hwilka många lura. Ja, jag kan ock med säkerhet lägga det dertil, at mången Utlänning jämte sine Ordres til Effecternes inköp, binder den clausulen derwid, at han icke wil hafwa dem wärkstälte, om icke Penningarne til den eller den Coursen kunna indragas; hwaraf följer, at Commissionairen måste söka til at fullgöra hans begäran, om han skal få förtjena sin Provision.

Hade M. H. haft sig desse omständigheter bekanta, så föreställer jag mig fullt och fast, at M. H. hwarcken frifallat Handels-Societeten eller Utlänningen för deltagande uti en stigande Cours; men efter som jag tror, at det icke skedd emot bättre wett, så gör jag ock med all Consideration min påminnelse wid de orden, som M. H. wid Utlänningen brukar, neml. hans räkning föres här aldrig i Dal. R:mt, när han står i underwigt, och således af Coursens stigande kunde hafwa någon avance. Det händer endast, när han här genom Commissionairen drifwer Förlags-handel, och til följe deraf, när han har betydande fordringar i Landet; således när han genom en stigande Cours, måste förlora &c."

Detta är en helt mörk expression, som intet förklarar saken sådan som han förhåller sig. Hwad jag här afswansföre redan förmått, då Utlänningen låter komma Effecter härifrån för sin räkning, eller ock, om han skulle försträcka Förlager til Bruken, som intet sker utan at få Etkwärfningarne i betalning, då föres här alltid Bok och Räkning med honom i Dal. R:mt under Character af Sud Conto, och då finner M. H. at hans avance och fördel beror derpå, at så then högsta Wäxel-Cours som någonsin kan obtineras, och en fallande Cours kan intet göra honom skada, utan fast mera nytta; ty en annan, som får sine penningar indragna til lägre Cours, kan intet hålla marknad med honom.

Men då wi förskrifwa Waror ifrån Utlänningen för vår egen räkning, då föres med honom Bok uti des egen Mynt-sort, under Character af Mio Conto, och då frågar Utlänningen intet efter hwad Coursen är, allenast han får sitt R:dal. Gyllen-Mark eller Pund Sterling-tal fullt ut; han hwarcken winner eller förlorar på högre eller lägre Cours, utan det är vår ensak.

Åter, om Utlåningen sticker in något gods hit, för sin räkning at försälja, som sällan sker, utan det wore Lurendrägerie-kram, då hålles ock här Bosk och Räkning med honom i Dal. R:nt; Men då återigen, är han högst angelägen derom, at så Penningarne dersföre ut-remitterade til den lägsta Cours som görligit är; ty ju flere Riks-Dalertal utgöra då wår R:nts Mark: eller Dalertal hos honom (*).

Häraf lärer M. H. finna, at des expression i den delen, ingenting af des ändamål bewisar; min föresats är at wara hel kort, dersföre förbigår jag det öfriga så i denna puncten som fleresstädes.

§ 4.

Alla de stora motsatser, som M. H. tillskrifwer Coursens concentrerade krafter hafwa gjort til intet, wil afsmåla Cours, såsom et lefwande och odöfwerwinnerligt Wildjur, hwilket intet låter sig tåmja; Detta lærer wåckt hemligt löje hos mången, som känner hwaruti detta Djurets krafter bestå.

Jag skal aldrig disputera Min Herre at Sedlarnes myckenhet genom fria Banco-Lån, som gjort denna slags Penninge-stocken för stor, bidragit til den höga Coursen; Men M. H. måtte ock wara så raisonabel och medgifwa mig, at om Specie mynt tillika funnits utan åtskillnad emellan Banco-sedlar, så hade aldrig någon hög Cours kunnat existera. Ja, jag skal ock, som en ren grundsats medgifwa, at om så stor Penninge-stock i reelt mynt utkommit, hwilket ännu mera öfwerstigit folk- och warumängden, så har ock helswa Specie-myntet kommit i fökraft emot warorne i wårt Land, hwilken Casus wi icke låra behöfwa befara, men aldrig har det förlorat sitt wärde emot Utlåningens mynt, såsom Banco-sedelen; och det är just desamma som wi kalla Wäxel-Cours. Neml. det wärdet som wi sättja på utländska myntet emot wårt eget. Häraf är klart, at wärfelig mis: credit för Banco-sedelen warit oedsaken, at wi til 108 Marks Cours, måste gifwa 3:ne 9 Dal. Sedlar för en utländsk R:dal. efter det intet kunnat ske, at wi gifwit 3:ne wåre Sp. R:dal. för en utländsk, om wi än hade haft aldrig så många Millioner hos oss utelöpande; nej, aldrig hade Utlåningen sådt i Skilling mer, än efter skrot och forn.

Af

(*) Wår häraf huru äfkilliga Interessen af wår förwända Wäxel-räkning med Ropparmark per. R:dal. upkomma, hwilket gör, at aldrig någon stadga deruti kan wara at wånta utan Specie mynt.

Äf det jag wid denna, som föregående §. nämndt, kan en hwar inse, hwaruti detta starka Djurets, Coursens, styrka eller swaga består, och beder jag, för den behageliga förtheten skull, at så wisa M. Herre widare til en liten Piece, som utkom år 1765, under Titul: Egna opar-tiska Tankar, öfwer en Finance-Kammars inrättning, wärkan och nyttan in. m. pag. 5, 6 och 7 i detta ämnet, hwilken jag af Arvertissementer sedt, ännu lärer finnas i Holméns Bokläda, så framt M. H. ej har densamma. Jag wil blott lägga härtil: At Cours är ju intet annat än et pris emellan Säljare, som äro Trassenter, och Köpare, som äro Remittenter, om Hamburger-Banco, eller Hollands-Courant R. dal. så ock om Pund Sterling, uti wårt mynt, hwilket sker Handlande emellan, antingen genom eller utan Mäklare; här har ju intet wildjur at göra med i spelet, annat? utan om wi skola kalla det egna Interesses så, hwilket, i brist af Specie mynt, genom Ropparmarks räkningen har lägenhet at sättja det wärde som behagas på utländska myntet, hwaruti underwigten i wår handel öfwen gifwer god styrka.

§. 5.

Wid denna wil jag säja med få ord: at så snart wi honorera wåra Banco-sedlar med Specie mynt, som de göra i England med sine Banque-notes, så behålla wi dem också i deras valeur, men eljest intet, om wi än hade 10 Banquer utan Specie mynt. Jag kommer ihåg, at då intet Glantar fick utur Banquen, kunde man få en Plåtsedel för 4½ Dal. R. mt i Löspenningar, men nu mera göres ingen åtskillnad, det ena år lika som det andra. Exemp. gr. om jag kommer til den bekantaste Banqueur med Wäpelt eller des Förskrifning och jag wiste at han ägde 100 gånger des wärde, men han intet presterar prompt Penningar, så förlorar han straxt af sitt anseende och Credit, continuerar det länge, så mister han den aldeles.

Englands Banque har wid sina tilfällen warit frestad af miscredit; men så snart Contanta utbetalningar intet felat, hafwa Contanterne straxt gådt in igen.

Jag försäkrar det skulle gå hos oss lika så, om Specie mynt gick ut, det skulle snart gå in i Banquen igen; ty intet beqwämligare mynt i werlden kan wara, än wåra Banco-sedlar. Jag parerar ock med Min Herre, at aldrig någon twist mera skulle yppas om Cours. Men hwad M. Herre häremot kunde inwända, skal jag på annat ställe beswara.

Der

Derjämte får jag ärindea, at en sådan Cours-räkning, som wi bruka här, hwarken brukas elley kan existera i England, der Contanter roullera.

§. §. 6. 7. & 8.

Min Herres förnuftiga railonements här, som flerestådes, om Banco-sedels Penninge-stockens influence på Coursten, efter des af- eller tiltagande, bestrides icke til des wärkan; Ty ju flere Köpare ju högre priser och så twärtom; Men om en proportion af denna Penninge-stocken, emot Folk- och Warumängden, än kunde träffas, så kommer ändå icke i min tro, at någon jämn Cours deraf allena kan bibehållas, i anseende til förr bemålte Interessens skuld, hwilka för detta ådaga lagt deras mäktiga wärkan. För öfrigit har jag redan til en del gjordt någon anmärkning, och en del äro nyheter, om Sedel-samlare, som i mitt afseende, ej warit mig förr bekandt, hwaröfwer man kan sättas i största förundran, at egna och kanske utländska Interessel, kan förmå Swenssk man til så skadelige steg emot Samhället, hwarigenom så många redeliga medborgare blifwit ruinerade. Nog har jag förut begripit, at Coursten ej kunnat göra så häftigt fall utan at der warit intrigue under, men Min Herres upgift uplyser mig nu om förläpet.

Min Herres anmärkning uplysningswis: at den 1765, antagne Realisations-Planen war ganska retande för Utlänningen, at hälst lägga sina Capitaler i Swenska Banco-sedlar, är ganska riktig; Och som ingen stängsel war dertföre satt, så har man nu frugten deraf i händerna at Riket derpå förlorat otroliga Capitaler. Ty när Coursten rasade ned til 42 Mark så war förfärad, at Utlänningen, som hade förut tagit våra Banco-Sedlar ej högre, än omtrant til 96 Mark, försummade sig intet at taga Wäpnel för dem. Hwarigenom han want och Riket förlorade Circa 54 Mark eller 13½ Dal. R:mt på hwar R:dal. hwilket utgör en hisselig förlust alt efter som Sedelmängden war stor til; Hwilken jag tror hafwa warit ansenlig, hälst den så länge samlades under en hög Cours, i wäntan på en fallande.

Denna Switen finnes wara lagd för en dag, redan år 1765 uti den nämde Piecen om Finnacle-Kammarens inrättning, som skolat före komma et sådant onaturligt ockrande på våra Banco-sedlar jämte en wacklande Cours. Hwad under är, at wi fastna uti en nästan obotelig under-Balance och at en så stor brist yppade sig sedan uppå wärlar samt at Coursten måste stiga?

Min Herres Reflexioner i de följande 12 §. §:ne ifrån 9:de till 20:de inclusive, äga sin goda grund.

§. §. 21. 22. & 23.

At Wäxel-Taxan, utan någon annan hjelp, således ingen ting hjälper, utan til förwirring i handelen, finna wi noggsamt af ärfarenheten, ej allenast denna gången, utan ock på 1740 talet, at hon icke war i stånd at bibehålla wis Cour. Det wore wisst ingen ting at säga emot M. Herres System, om man derigenom kunde allenast förwisa sig, om en någorlunda stadgad Cour; Ty at icke all rörelse derigenom kunde snart komma åter igen i gång, är tydeligt, och en långsam Realisations-wärkan dermed uphöra. Men jag wil allenast här omröra det Räkne-wärdet af Kopparmarken på en R:dal, som wi hos oss bruka och i den händelsen skulle continuera, huru ostadig och ogrundad den alltid blifwer i Wäxel-handelen, hwarigenom Handel och Nättingar hafwa en owis grund. Däremot är R:dal, eller Silfret en fast motstock i alla orter (*), som efter wigt, skrot och korn skiljer sig allenast emot de orters mynt, med hwilka wi wäppla, allenast med wis proCent eller Skillingar, som utsätter rätta Pari. Huru ogrundat är icke det wärdet, som wi kalla Wäxel-Cours, hwilket här sättes på främmande mynt eller war egen R:dal genom Kopparmarks eller Dalers beräkande och hwad orätt existerar icke der Wäxel-Köpare och Säljare emellan? Denna oredan continuerar så länge Banco-sedlar på Kopparmynt roullera. Dock får jag såsom en Precaution lägga detta til, at blotta Banco-sedlar i R:dalers räkning hjelpa intet saken, som mången torde tänka; Ty de äro och blifwa likafult et representativt mynt, så länge det klingande Silfvermyntet dem ej honorera, utan fölgagreligen blifwa underkastade et lika öde, at icke estimeras lika.

Min Herres tanka at war Penninge-stock i Sedlar på Kopparmynt är sådan, at Utlåningen ej wil dela den med oss, håller intet bestick. Ärfarenheten, och den Credit han så wäl som wi hafwa för war Banque wisar wederspelet; Ero säkert at han håller dem til godo och lårer intet skänka oss efter, hwad ware Producter ej hinna at betala af war Consumtion ifrån honom. Ty fast än Banquen ej utgåfwo Specie mynt för dem i war rörelse, så blir dock frågan? Om en sådan

(*) Somligstädes är Guldet mättstocken, men etdera bör man låta wara fast och oföränderligt.

dan pretention ifrån Utlänning gjordes med eftertryck, at så valuta för dem, hwad derpå wille swaras? Kunde Banquen neka detsamma? Det kunde ju intet låta sig göra, utan swåra Consequencer; men så länge wi hafwa Exporter eller Wäpplar finnas på wåre Beurser, så behöfwer han ju intet göra det samma; Wånne detta är intet så godt, som finge Utlänningen Specie-mynt för Sedlarne? Jo, oförnekneligen. Men i hwad smälta wi stadnå til slut, om intet indrågigt utrikes Handel, i synnerhet med wåra egna Ämnens förädlande och exporterande, Manufacturers och Handasögders bringande i gång til civila priser, at Utlänningens derigenom affålles och Landbruket med flit drifwes samt öfwerflödet hämmas, är ganska påtageligt.

Luxen hämmas ej igenom Sedel-myntet, som Min Herre menar, Nervus rerum gerendarum är intet horta för Rurendrågaren då det finnes, ty hwem kan i Min Herres System neka honom Wäpæl för Sedelen, mera än en annan, hwem känner honom, och hwarföre kan han icke vara så snabb at uphandla Wäpæl-tilgången, som den tillåtne Import-Handlaren? Wid minsta eftersinnande bit den saken ostridig; men det nämde projectet til en Finance-Rådmåre, har budit til at göra honom wågen högst beswårlig både til wäpplar och Effecter.

Wid 5:te §. läste jag beswara en förmodad inwåndning emot Specie-mynts utgifwande utur Banquen, som derigenom snart skulle tömmas och gå utur Landet. Jag har warit af samma tanka; men då jag besinnar, at redbara Effecter och Mynt är för Land et och detsamma, hwilketdera som går i betalning, då den är omgånzelig, så ser jag ingen winning derwid, at hålla på myntet; ty det är blott Öfwer- eller Under-Ballancen en generale för et Rike, som skal qwarhålla eller utföra dess mynt. Skulle Utlänning hafwa Öfwerwigt och intet kunna få mynt af oss, för det som brister uti Effecter, så skal han ofelbart hafwa Rånta för sina fordringar. Denna ökar wår underwigt ståndigt. Skulle det gå så långt, at Utlänningen lägger sig til Fastigheter i et Land för sine fordringar, såsom Bruks-Egendomar m. m. och drager Revenuerne af dem til sig, så är det wårre än Rånta à 6 proCent, at föröka wår underwigt. Wore då ej bättre at genast låta Specie-mynt gå i betalning, och dermed slipa at öka Rikets underwigt? En Engellst Auctor säger om Förbud emot deras mynts utförande: At det wore mera nytta om wårt eget mynt hade en sei ut-sörffel, än ommyntat Guld och Silfwer; ty wi drogo derigenom arbets-lönen til oss wid Mynt-wårket. Ingen ting wore efter min tanka
„för“

„förträffeligare, och kunde tillföra Konungen och Riket en större glans,
 „än at vårt mynt med Konungens bild i alla werldenes delar hade
 „sitt omslopp.

Banquen wet man wäl lemna intet ut mynt utan Redbarheter igen, som kunna snart wändas i mynt, så at han derföre icke utdömes; Derföre gör han Nation en förträffelig nytta, då han befriar densamma på alt möjligt sätt derifrån, at betala utländska Interessen. Jag lärer nog på, at de ej utgjordt någon ringa Summa sedan de tillslutande för Vår uti Handelsrörelsen.

Allt hwad Min Herre uti de öfrige 9 §. §. omsformåler til Publici bästa måste man lemna wåra myntet wältänkt, och som jag intet föresatt mig at häckla något af Min Herres tänkesätt, utan endast, at wid et och annat lemna några Namärkningas, til et och samma wälmenta ändamål, så kan jag ej eller fömoda, at dermed hafwa gädt Min Herre eller någon annan förnär, utan förbehåller mig en god uttydning och städse förblifwer

Min Herres

ödmjuker tjenare
 CONTANT.

